

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO

se nahaja v Trstu ulica Boschetto 5,
Telefon 1570.

UPRAVNIŠTVO

Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina:

za celo leto 4.40 K

za pol leta 2.20 K

za četrt leta 1.10 K

Posamezna številka 18 vin.

Streli v parlamentu.

V četrtek 5. t. m. je pri otvoritveni seji avstrijske zbornice mlad človek streljal na pravosodnega ministra viteza pl. Hohenburgerja. Štirikrat je ustrelil z druge galerije proti ministerski klopi, na srečo pa nikogar ni zadel. Ko so storilca prijeli, je povedal, da je socialist in da je hotel ustreliti pravosodnega ministra. Dejanje, ki mu manjka vsake logične zveze, se kvalificira za vsakega trezno mislečega kot dejanje blaznega, s katerega duševnim stanjem se se bode morala pečati psihiatrična veda.

Toda reakcija je takoj poskusila dejanje moža, ki je šele prišel na Dunaj, obesiti na rovaš socialno demokratične stranke. Ministerski predsednik baron Gautsch je bil prvi, ki je dolžil socialno demokratično stranko in ne samonje, temveč naravnost sodr. dr. Adlerja, da je povzročil ta blazni čin. Dokazati je hotel baron Gautsch svojo trditev s tem, da je spravljen čin v zvezo s »hujskajočim« govorom sodr. dr. Adlerja.

Baron Gautsch je citiral nekatere stavke iz nekega govora, ki ga je imel dr. Adler dan poprej v desetem dunajskem okraju. Socialno demokratični poslanci je govoril o razploščenju ljudstva in ga je opisal po resnici. Gospod baron je citiral stavke, ki pravijo, da je ljudstvo obupano in da svetuje obup marsikomu tudi obupna dejanja. Čital je iz lista, ki ga je imel pred seboj. Čital je:

»Kaj nam je življenje vredno? Preden poginemo lakote....«

Krščanski farizeji in nemško nacionalni demagogi so zatuli svoj »Čujte! Čujte!«, ekselencen Gautsch pa je dejal: »Saj pride še lepše« — in čital je dalje:

»Preden poginemo lakote, preden porčkamó, se hočemo vsaj maščevati nad svojim sovražnikom.«

Tukaj je gospod baron napravil piko in nehal čitati.

Ali to ni bilo brez pomena. Socialni demokratje so ga takoj pozivali, da naj čita dalje. Še več. Klicali so mu: »Čitajte dalje, drugače ste falsifikator!«

Kavalir Gautsch ni čital dalje.

Prekinjeno čitanje ravno pri tej piki pa je bila res — falsifikacija. Kdor je slišal čitati gospoda barona, je moral dobiti vtisk, da izražajo Adlerjevo mnenje. Misliti je moral celo, da je Adler naravnost pozival na maščevanje.... In približno pol ure pred Gautschevim govorom se je streljalo z galerije. Naravno, če je Adler na shodu ukazoval ljudem, da naj se maščujejo! Ali ni Adler kriv tega atentata? Ali ni Adler — morilec?....

Malenkost. Nič drugega ni storil kavalir Gautsch, kakor da je zamolčal tiste stavke, s katerimi je bil Adler povedal svoje mnenje, ki je ob enem tudi mnenje stranke. Zamolčal je, da je bilo to, kar je čital, označenje mišljenja med množicami, da pa je Adler takoj nato proti temu mišljenju po-

stavil svoj nazor in svet: »Jaz ne mislim tako in tudi Vi ne smete tako misliti«. In da je Adler ta svet obširno, z argumenti utemeljil.

Samo zamolčal je baron Gautsch nekoliko Adlerjevih stavkov.... Znana metoda, s katero se postavlja zmisel na glavo, resnica izpreminja v laž in nedolžen človek lahko spravi na vešala.

Gospoda barona so opozarjali, da naj čita dalje. Povedali so mu, kaj pomeni zanj, če ne čita do konca. Gospod baron se ni zmenil za to in je nehal tam, kjer je bila meja med resnico in lažjo. To je bojna metoda, ki je nismo pričakovali od barona Gautscha, četudi je med njegovo in našo družbo, med njegovimi in našimi političnimi pojmi cel svet vmes. Presenečeni smo.

Baron Gautsch je kavalir — smo mislili nedavno. Smo mislili.

Krivci hočejo sedaj izkoriščati atentat. Toda dim strelav se kmalu izkadi. Proletariat se ne da ovirati v svojem boju ne po zločinskih dejanjih posameznikov, pa tudi ne po lažnjivi gonji, ki bi jo gospodujejo sedaj tako radi vprizorili. Čas je že potekel, ko so taka sredstva kaj zalegla. Sestradano ljudstvo hoče kruh in delo. Ono pozna svoje nasprotnike in ve, da ima le enega zanesljivega in neustrašnega prijatelja, svojo stranko, socialno demokracijo.

Kako se z nas porčujejo.

Železniško ministerstvo nam hoče na vsak način dokazati, da smo tepci s katerimi si lahko dovoljuje najbrezobraznejše šale. To je vsaj utis, ki ga na nas napravlja odlok visokega c. kr. železniškega ministerstva in ki ga je v svojem uradnem listu objavilo tudi tržaško ravnateljstvo državnih železnic. Odlok se glasi:

Vsem službenim mestom!

Z namenom, da uslužbencem c. kr. avstrijskih državnih železnic v očigled vladajoče draginje še nadalje omogoči olajšave pri dobavi živil, je določilo železniško ministerstvo z odlokom od 14. septembra 1911 pod št. 41.744/6a, da dovoli izjemoma vsakemu uslužbencu v tekočem letu enkratno dobavo živil do skrajne teže 500 kilogramov na vseh avstrijskih železnicah in tudi na v državnem obratu se nahajajočih privatnih železnicah, v kolikor to odgovarja tozadevnim določbam in sicer prosto vsake pristojbine.

V to svrhu služeči zeleni pošiljalni listi morajo na glavi prve strani imeti pisano označbo »pristojbine prosto do 500 kilogramov«, štampiljo neposredno predpostavljene službenega mesta in podpis predstojnika ali pa njegovega namestnika.

Da se prepreči večkratna izraba te ugodnosti, se določa, da se ima voditi izdaja takih pošiljalnih listov v natančni evidenci pri posameznih službenih mestih.

Druge za zaračun pošiljatev ne mero-dajne določbe instrukcije V. IV. del kakor n. pr. one glede upravičenosti za dobavo in odpošiljatev, kakor dokazila odposlanih pošiljatev se s to odredbo ne spremenijo.

Podrejeno osebje naj se o tem takoj in s potrdilom obvesti. Vsaka zloraba te ugodnosti se ima v lastnem delokrogu preprečiti.

Ravnatelj:

Galamboš, m. p.

Mar ni besedilo tega odloka ironija najhujše vrste? Zdi se nam, kakor bi se lačnemu železničarju reklo: Glej vrh šenklaške cerkve visi pečeno prase. Tvoje je če je dobiš. Tako in nič drugače si je razlagati tudi ta odlok. Radi bi poznali tistega železničarja, ki si lahko v časih današnje draginje naenkrat nabavi 500 kilogramov živil, recimo le krompirja. Sto kil krompirja stane danes 12 do 16 kron, petsto kil petkrat toliko torej 60 do 80 kron. To je že mesečna plača nižjega uslužbenca, ki pa poleg krompirja rabi še celo vrsto drugih potrebščin. Kje je moka, mleko, fižol, zelje, repa, stanovanje, kurjava, obleka itd. Ali pa je morda mislilo železniško ministerstvo pri sestavi odloka le na višje uradnike, ki imajo take plače, da si res lahko omislijo živila v tako velikih množinah? Če je bilo tako, potem je odlok še bolj vsega obsojanja vreden, ker namenoma žali čut nižjih uslužbencev in jih naravnost izziva.

Železniškim birokratom bodi enkrat za vselej povedano, da jim uslužbenci naravnost odrekajo zmožnost ukreniti kaj tacega kar bi res uslužbencem koristilo, ker nimajo niti pojma o žalostnih razmerah v katerih uslužbenci živijo. Zato zahtevamo, da se, predno se izda take očitne budalosti, ki nosijo znak provokacije že na čelu, sporazumno z zaupniki uslužbencev potrebno ukrene in nasvete zaupnikov vpoštevajo.

Da se uslužbenci teh »blagohotnih udobnosti« ne bodo posluževali, je pač umevno ker nemogoče, zato naj pa tudi javnost zvé, da je vsa humanitarnost uprave državnih železnic humbug najhujše vrste, ki nima drugega namena, kakor dokazati neopravičenost zahtev železničarjev za katero uprava itak »očetovsko« skrbi, kakor to gornji odlok jasno dokazuje.

S polnim parom.

Kotel je poln vode, rezervni ogenj pa, ki se je doslej v ognjišču pazno oskrboval, je razmetan in sveže plasti premoga pokrivajo elemente pričakujoč potrebne sape, da se razvije vsa njih naravna moč. Zadržane sile kapitalističnega razreda zahtevajo, odgovarjaje svoji svetovni nalogi ekspanzije in podneti ogenj je v kotlu povzročil fizičen proces spremembe vode v paro, ki išče duška bodisi kjerkoli. Dobro uglašeni ventili se odmikajo, kajti tudi njih naloga je omejena

in peklenški vrišč ubegle pare nam naznanja grozečo nevarnost. 12. atmosfera je prekorajena in kazalo na manometru je prehitelo rdečo črto, dokaz da tudi za kapitalistični stroj ni vse tako varno urejeno, da bi se ne dalo prekoračiti dopustne meje, preko katere seveda vse jamstvo in vsa sigurnost odpada. Sile v kotlu so v polnem razvoju in le vprašanje časa je, kdaj slišimo in vidimo grozni pok neizogibne eksplozije, ki ji do danes v svetovni zgodovini ni para. Kapitalistični razred je priromal na vrhunec svojega razvoja in manometer mu kaže, da bi nadalje oteževanje varnostnih ventilov utegnilo postati usodepolno za njegov kotel, kajti na njih sedi trdovratno protitež delavskega razreda, ki ne bi več mogel preprečiti grozeče katastrofe. Stroj še stoji, toda nestrpno čaka trenotka, da mu strojevodja odpre regulator in s tem omogoči razvoj zaprtih sil. Para je dosegla vrhunec svoje moči in če dobi duška, potem bo nje sila usodepolna za tiste, ki so si vedno domisljali, da ima njih denarni žakelj čudežnih moči katerim se nihče ne kaznovano ne protivi. Nekje se je nekoč reklo: Kdor veter seje, bo žel vihar; in danes bi lahko rekli: Kdor se igra z ognjem, bo ožgan. Na kapitalističnem kotlu je začelo v vseh koncih in krajih pomenljivo pokati in skrajni čas bi bil, da kakor zakoni velevaljo, pride c. kr. vladni komisar za preiskavo kotlov in si grozečo nevarnost nekoliko bližje ogleda in morda odredi, da se skrajna sila pare vsaj na polovico reducira. Struna počí če se jo prenapenja na goslih, v vrču se nabira voda, toda le do gornjega roba in se potem izlije po tleh, ravno tako ima pa tudi ekspanzija pare svoje meje in neizprosno zruši vse v prah, če varnostni ventili nimajo več namenjene moči. Še so cevi na razpolago, po katerih se da odvesti odkazanim potom preobila para v take prostore, kjer postane neškodljiva, toda prepozno bo, če se tudi te cevi zamaše z neizogibnim vodnim kamenjem, ki je bilo že čestokrat povod groznih eksplozij, katere pa niti od daleč ne moremo primerjati z bodočo katastrofo. Strojvodja in kurjač stojita nemoteno na svojem mestu in niti z enim živcem ne zmikata v očigled preteče nevarnosti. Odločno bodeta pa odklanjala vsako odgovornost za vse nastale grozote, ko bo nepristranski zgodovinopisec z mirnim peresom opisoval eksplozijo kapitalističnega kotla in iskal pri tej nezgodi pravih vzrokov.

Nenavadni, toda nikakor nepričakovani pojavi.

Če vzamemo časopise katerekoli struje in katerekoli države v roke, pa bodisi delavsko ali pa meščansko, moramo takoj na prvi pogled konstatirati, da je običajna enakomernost popolnoma zginila in napravila prostor nenavadnemu vznemirjenju, katero se seveda kaže v raznih oblikah, kakor so različni tudi razredni interesi, katere to časopisje zastopa. Enoten je le pojav izvanrednosti in to je kar nas zanima in kar dokazuje, da se v vsakdanjem življenju pripravljajo stvari, ki niso vsakdanje. Idealna vprašanja, ki so vedno polnila predale meščanskega časopisja, so odrinjena v stran in uvodniki kakor poročila in novice se pečajo z jako materijelnimi stvarmi, kar je bilo še prod nedolgi po nazorih meščanskih časnikarjev surovo in neokusno. Delavsko časopisje pa, ki je že od nekdaj zastopalo materijalistična načela in bilo vsled tega zaničevano, ima danes popolno zadoščenje, kajti preobrat v meščanskem časopisju mu sijajno potrjuje, da je bilo le ono, ki je pravočasno zavzelo pravo stališče in vršilo svojo izobraževalno nalogo tako, kakor razmere v današnjem družabnem življenju to zahtevajo.

Toda vprašajmo se: Kaj je povzročilo ta preobrat? in: Mar se je zgodilo kaj izvanrednega? Nam je odgovor na ta vprašanja lehak, kajti za nas niso nova. Da je prišlo do preobrata je naravno, kakor je razvoj razmer, ki so preobrat povzročile, naraven in poleg tega tudi v našem kapitalističnem družabnem redu utemeljen in če danes za-

sledujemo pisavo meščanskega časopisja, potem se prav nič ne čudimo če čitamo, da se slednje deloma veseli deloma pa zgraža nad svetovnimi pojavi, ki vsaj naš ne iznenadajo. Italijansko-turška vojna, balkanski vulkan, špansko-portugalske revolucije, vršenje v Perziji in Kini, vstaje v severni in južni Ameriki, krvoločna tiranija Rusije, mogočna delavska gibanja na Angleškem, Irskem, v Franciji, Nemčiji i t. d. stremjenja nastavljenih in nenastavljenih delavcev in uslužbencev v vseh kulturnih državah, to je stvarina s katero se danes peča vse, kar se sploh briga za javno življenje. Toda vse to so stvari, ki so se pripravljale leta in leta, desetletja in desetletja in še dalje, torej stvari, ki nikogar ne iznenadajo, ki je imel odprte oči in ki je hotel zasledovati razvoj našega baje »najboljšega« družabnega reda.

Kapitalizem, ki je po mirni toda natančno načrtani poti stremil proti svojemu cilju, si radostno mane roke, kajti završil je svojo nalogo s tako popolnim uspehom, da je z njim prav lahko zadovoljen in pripravlja se na odločilen korak, ki naj mu popolnoma podjarmi ves poznani svet. Njegova ekspanzivna sila ga tira dalje in dalje, kar pa seveda ne more ostati skrito človeškim očem in kar je na mahi odprlo oči tudi tistim, ki so doslej živeli le idealom — temu vzvišenemu stališču zadovoljnega človeštva.

Zagrinjalo, ki je v lepih in izbranih barvah skrbno zakrivalo svojim občudovalcem kruto resnost pravega življenja, je padlo in začudenim, od navajenih lepot očaranim očem se je pokazala nenavadna slika, ki vsebuje vse predpogoje opravičenega začudenja — grozne resnice. Kakor iz oblakov so padli v resno življenje tisti, ki so se pred nedolgi le sanjali o zadovoljstvu v človeški družbi, ki so gradili najlepše gradove na peščeno podlago svojih idealov in se — po njih mnenju opravičeno — zgrajali nad posurovelimi, neizobraženimi množicami onega dela ljudstva, ki baje ne pojmi vzvišenih nalog človečanstva. Pojavljati so se začela mogočna gibanja v vrstah delovnega ljudstva in z začudenjem so iskali vzrokov tega pojava tam kjer jih ni bilo, vstajati so začeli narodi in to vstajanje je bilo nerazumljivo tistim, ki potreba naroda nikdar niso poznali, govoriti se je začelo o diplomatičnih težnjah posameznih držav in vzrokov zato ni bilo mogoče najti in napovedovati se je začelo vojne in nevedni svet se vprašuje: Čemu to? Kapitalistična ekspanzija pa med tem širi svoj vpliv vedno bolj in bolj, računajoč na žalibog še velik vpliv idealistov in dobro vedoč, da je edino le delavski razred, ki pojmi pretečo nevarnost, da pa moč tega razreda še in taka, da bi mu mogla zaukazati odločni: Stoj!

Toda jasni se in na obzoru vstaja solnce svobode. Ljudstvo spoznava potrebo(?) rekonstruiranih topov in pušk, pojmuje potrebo(?) drednotov in vsako leto višje število rekrutov; pojmi pa tudi »visokopolitična« vprašanja francosko-maroškega konflikta, kakor dobrodelne posledice italijansko-tripolitanskega rožljanja z orožjem. In kako naj bi vseh teh raznih vprašanj ne pojmi, ko se vendar vladajoči krogi, opore kapitalizma, trudijo na vse mogoče načine mu dokazati, da kapitalizem vse te posvečene naprave v zaščito svojega roparskega početja res zabi. Do spoznanja je moralo priti in dobro je, da je prišlo, kajti narodi so si sedaj na jasnem. Spoznali so, da je laž, če se jim v glavo vbija narodnostne ideale, ki so brez materijalne podlage puhla fraza, spoznali so, da je verski fanatizem zlorabna pretveza, ki nima drugega namena, kakor odvrniti pozornost ljudskih množic od preteče nevarnosti in spoznali so svoje največje sovražnike, ki so jih leta in leta sleparili z umetno ustvarjenim javnim mnenjem, pod katerim so skrbno zakrivali človeštvu nevarno početje mednarodnega in medverskega kapitalizma.

Puške pokajo iz »sovražnih« taborov; pokajo pa tudi v mestnih ulicah in žrtve so v enem in drugem slučaju le oni, katerih naloga je vrteti os tega sveta, ne da bi

imeli zato pričakovati zaslužen priznanje in plačilo v današnjem kapitalističnem redu.

Boj torej, neizprosni boj kapitalizmu in vsem njegovim oporam, kajti to zahteva od nas naše človeško dostojanstvo in to smo dolžni našim naslednikom, bodočim generacijam. Pojavi v današnjem javnem življenju so nenavadni, toda ker se nam niso pojavili nepričakovano je naša dolžnost, da iz njih izvajamo konsekvence in jih uporabimo v svoj prid in v prid vsega človeškega rodu.

Širimo vedo socializma in storili smo svojo dolžnost, odpirajmo masam oči in mase bodo pripravljene tudi na take nenavadne pojave, kojih priče smo danes vsi.

Iz personalne komisije južne železnice.

(Dalje.)

K 10. točki dnevnega reda izjavlja predsednik, da namerava gospod generalni ravnatelj na opetovano izraženo željo predložiti upravnemu svetu predlog po katerem bi se odmorne dopuste za vse poduradnike zvišalo od 4 na 5, od 8 na 10 in od 10 na 12 dni. Naznanil pa bo generalnemu ravnatelju tudi daljesežnejšo željo vlakospremljevalcev. V zadevi turnusov izvaja Auinger, da veljaj kot načelo, da mora vsaki službi slediti tudi primeren odmor, ker rabi človek po intenzivnejši službi več časa predno zaspi. Službo bi bilo torej urediti na ta način, da nastane sledeče razmerje: 30 odstotkov službe in 25 odstotkov počitka doma. Vrhutega je dovoliti dvakrat v mesecu 36 urni nadomestni počitni dan. Govornik navaja med drugim, da mora tudi železniška uprava imeti interes na tem, da se preveč ne izkorišča moči uslužbencev, ker bi vsled tega trpela bolniška blagajna in pokojninski sklad.

Inšpektor Pölleritzer, ugotavlja, da po sedanji, upravi od državnega nadzorstva predpisani ureditvi časa službe in počitka ena službena tura ne sme presegati 14 ur na dan, ter da v mesečnem povprečju ne sme presegati 11 ur na dan. Le v posebno ugodnih razmerah (n. pr. na lokalnih železnicah) se jo sme razširiti na 18 ur na dan. Razmerje po odstotkih pa sedaj ne obstoja. Najprej bi se moralo preračunati, v koliko se more tozadevno zahtevo spraviti v soglasje s predpisi železniškega ministrstva.

Kar se tiče zahteve za podelitev dveh 36urnih nadomestnih počitnih dni v noseču, že obstojijo n. pr. v Ljubljani turnusi, v katerih je določen enkrat 33 urni in enkrat 35urni počitek v mesecu.

Član personalne komisije Auinger povdarja potrebo ureditve časa službe in počitka v smislu predloga z ozirom na to, da je vlakospremno osebje v mnogih slučajih prisiljeno se javiti bolnim, da si more primerno odpočiti.

Predsednik ponavlja izvajanja in povdarja, da še ni tako gotovo, če bi bila mogoča izvedba zahtevanega percentualnega merila brez večje pomnožitve osebja. Nato primerja službo in počitek strojnega osebja, ki tudi nista percentualno odmerjena, ter je mnenja, da predlagateljem ne gre ravno za to točno izraženo razmerje, pač pa za tako razdelitev službe in počitka, da sledi službi primeren počitek.

Član personalne komisije Lachner obstoja na konkretni ureditvi, ker je naziranje predsednika presplošno. Turnuse naj se tako postavi, da more zaupnik v interesu osebja reči: tu je meja. Nato povdarja govornik naporno službo vlakovodij v primeru s strojevodji, kakor tudi vlakospremljevalcev primanipulacijskih in osebnih vlakih, kjer morajo sprevodniki tudi oskrbovati razsvetljavo vóz, ki so opremljeni s plinavo razsvetljavo.

Član personalne komisije Scherbaum povdarja, da se je službo vlakospremnega osebja že od nekdaj smatralo manj vredno. Posebej povdarja pomen zahteve glede percentualne ureditve službe in počitka, kjer bi mogli zaupniki naglašati, da postavljanje turnusov po vožnem redu ne odgovarja stavljenim načelom.

K 6. točki dnevnega reda navaja Auinger, da morajo v sedanjih razmerah sprevodniki čakati 17 let, predno se jih imenjuje nadsprevodnikom, med tem ko se pri drugih kategorijah izvrši imenovanje avtomatično že pri doseženi plačilni stopnji 1200 kron.

Inspektor Pölleritzer izjavlja, da je avtomatično imenovanje vlakovodij nadsprevodnikom pri doseženi plačilni stopnji 1400 kron enostavno nemogoče, ker se more imenovati le toliko nadsprevodnikov, kolikor je vlakovnih partij.

Auinger navaja kot primer državne železnice, pri katerih so tudi rezerve v turnusih in je vsled tega treba več nadsprevodnikov. Inspektor Pölleritzer odgovarja, da je bilo svoječasno v Matzleindorfu štiri do šest nadsprevodnikov v rezervni službi, ki so nadomestovali obolele nadsprevodnike. To pa se je opustilo na željo osobja.

Lackner navaja v nadaljnje utemeljevanje, da se uvršča vse uslužbenec z naslovom mojster v poduradniško kategorijo, prtljajnih mojstrov pa ne. Nadalje se pritožuje govornik, da vlakovodje, ki ne dobivajo povodom ureditve vožnih pristojbin uvedene vlakovodne doklade, ako se niso dosegli plačilne stopnje 1200 kron, vkljub temu, da mnogokrat po devet mesecev v letu opravljajo službo vlakovodij pri tovarnih vlakih. Končno se izreče za avtomatično imenovanje vlakovodij poduradnikom v obliki, da se nadšteviline nadsprevodnike uporablja kot prtljagne mojstre.

Korp govori 9. točki dnevnega reda o zvišanju nadomestovalnih pristojbin ter izraža svoje mnenje, da iste, kar se tiče nadsprevodnikov, upravo skoraj nič ne stanejo, ker je v teh krogih redkokedaj treba nadomestovanja. Pri sprevodnikih se to že pogosteje nahaja, ker se jih uporablja za vartarsko službo. Sedaj dobivajo sprevodniki nadomestovalne pristojbine 1 krono na dan, med tem ko n. pr. skladiščni delavec v takem slučaju lahko zahteva dvojno dno. Vsak sprevodnik, ki se ga uporablja v postajni službi, naj dobiva pristojbino 2 kroni na dan.

Inspektor Pölleritzer izjavlja, da se glede nadomestovalnih pristojbin za uporabo v zunanjih postajah že nekaj namerava in pri novi založbi predpisov o vožnih pristojbinah oziralo tudi na nadomestovalne pristojbine.

Nadsprevodnik Scheibin povdarja, da nadsprevodnikom gre v glavnem za to, da je zvišanje nadomestovalnih pristojbin vsaj črno na belem, četudi je v resnici nadomestovanja redkokedaj treba, da se ne bo v vsakem predpisu moralo konstatirati zapostavljanje nadsprevodnikov napram drugim poduradniškim kategorijam.

Lackner zahteva odškodnino za sprevodnike, ki se morajo radi zapisniške izpovedi peljati v kako drugo postajo, ali pa ako se jih kliče kot pričo na sodnijo, ker vsled tega izgubijo na svojih spremenljivih dohodkih. Za take slučaje se dosedaj še z nobeno določbo ni skrbelo in vsi poskusi za odpravo škode so ostali brezuspešni.

K točki »Slučajnosti« predlaga Scherbaum, da se vršijo izpiti za vlakovodje vsako leto dvakrat ob določenih terminih na sedežu obratnih inšpektoratov. Utemeljitev je v tem, da zaostanejo v napredovanju sprevodniki, ako se jih ne pripusti pravočasno k izpitu. Nadalje se je izrazila želja po popolnoma nepristranski presoji kandidatov. Imenovanje vlakovodij nadsprevodnikom naj se vrši po meri prostih mest vsako leto 1. januarja in 1. julija, ne pa kakor dosedaj samo enkrat v letu.

Ravnateljski tajnik dr. Domenego odgovarja, da je intencija generalnega ravnatelja ta, da se po možnosti omeji napredovanje v januarju. Inspektor Pölleritzer izjavlja, da je izpolnitev nadsprevodniških mest po potrebi in da se to ne more vršiti vsak pol leta.

Scheibin navaja, da je v navadi, da se uslužbenec, ki so do 30. marca vsakega leta poklicani k vožni službi, nastavi v prihodnjem letu. Zgodi se pa večkrat, da se ljudi sicer pravočasno pokliče k vožni službi, da

pa nastopijo vožno službo v resnici šele po 1. aprilu ter morajo vsled tega eno celo leto dalje čakati na nastavljenje, ker postajenačelnik, ki jih spozna za jako uporabne, zanje nima nadomestila. Ta krivica naj se odpravi s tem, da se nastavi že v prihodnjem letu tudi iste, ki so po 30. marcu poklicani k vožni službi. Glede zgradbe personalnih hiš pride Scherbaum na svoja prejšnja izvajanja in povdarja, da je na običnem zboru nezgodno zavarovalnice stavil predlog za dobavo stavbenega kapitala, ter želi izvedeti, kako daleč je že s pogajanjem južne železnice z nezgodno zavarovalnico v tej zadevi.

Dr. Domenego izjavlja, da so razpoložljiva sredstva pokojniškega zavoda za sluge že v nepremičninah. Zgradbo, oziroma pripravljala dela za zgradbo personalnih hiš v Mürrzuschlagu, Zidanem mostu, Beljaku in Franzensfeste so že v teku.

Predsednik je mnenja, da je želja po zgradbi personalnih hiš jako upravičena in povdarja, da se uprava trudi, da po možnosti ugotovi tej potrebi.

Korp zahteva pridelitev prtljajnih mojstrov vsem daljnim in manipulacijskim vlakom, ter kara dosedajho malenkostno varčljivost.

Auinger predlaga izdajo določeb, da se vlakovodje, ki se jih je iz kateregakoli vzroka kazensko odtegnilo od službe pri osebnih vlakih, po primerni kazenski dobi zopet vpostavi v polni meri v njih prejšnje pravice.

Korp se pritožuje, da vkljub opetovanim nasvetom glede službene obleke še ni opaziti znatnega zboljšanja. Kakovost oblek je vedno slabša.

(Konec prihodnjic.)

Obratna bolniška blagajna južne železnice. Računsko poročilo obratne bolniške blagajne za uslužbenec in delavce avstrijskih prog južne železnice za leto 1910.

V poslovnem letu 1910 je po dolgem boju stopila v veljavo jako važna sprememba pravil. S 1. julijem 1910 se je uvedlo obvezno zdravljenje družinskih članov. S tem se je ugodilo dolgoletni želji članov.

Ker je družba prispevala tudi za zvišane zdravniške stroške, je bilo mogoče pokriti večje izdatke s tekočimi dohodki blagajne. Prej nameravana opustitev prispevkov za porode v korist uvedbe zdravljenja družinskih članov se je izkazala nepotrebno.

Povodom ravno omenjene spremembe pravil se je razširilo tudi podpora porodnicam od štirih na šest tednov. Končno se je zakonu primerno uredilo določbe glede pravic iz dela izstopnih, brezposelnih blagajniških članov.

Kar se tiče članstva bolniške blagajne, je bilo 31. decembra 1910 30.771 članov. 31. decembra 1909 jih je bilo 31.282 torej v letu 1910 za 511 manj.

Tudi povprečno število članov izkazuje v letu 1910 32.653 napram 32.959 v letu 1909, torej za 306 članov manj.

Na podlagi pravil § 2. lit. a) je bilo 31. decembra 1909 potom c. kr. generalne inšpekcije avstrijskih železničarjev 1350 uslužbencev (uradnikov) oproščenih zavarovalne obveznosti.

Tekom leta 1910 se ni nikogar oprostilo. V isti dobi je izstopilo 70 oproščenih uslužbencev (uradnikov), torej ostane 31. decembra 1910 še 1280 uslužbencev (uradnikov), ki so oproščeni zavarovalne obveznosti.

Število delovnih dni je znašalo
leta 1910 9,269.585
napram 9,302.389

v letu 1909, kar pomenja znižanje za 32.804 dni

Bolniških dni je bilo

leta 1910 526.315

leta 1909 585.311

torej znižanje za 58.996 dni

V odstotkih je število bolniških dni napram delovnim dnevom 1. 1910 5.68%, leta 1909 pa 6.29%.

Povprečno pride na člana 16.12 bolniških dni v letu 1910 in 17.76 bolniških dni

v letu 1909. Povprečna doba bolezni je znašala 1. 18.73 dni napram 17.43 dnevem leta 1909.

Kar se tiče računskega zaključka za leto 1910, se ga lahko smatra ugodnim. Vkljub uvedbi zdravljenja družinskih članov in razširjenosti obstoječih ugodnosti, ter kurzne izgube v znesku 15.951 kron 90 vinarjev, je bilo 89.522 kron 33 vin. poslovnega prebitka.

Rezervni sklad znaša torej koncem leta 1910 1,291.875 kron 39 vinarjev.

Sledeči pregled nam omogoča primeru dohodkov leta 1910 z onimi leta 1909.

Dohodki	1910	1909	t o r e j	
	kron	kron	več	manj
2 odst. prispevki članov . . .	655.573	652.388.34	3.184.66	—
3 odst. prispevki članov . . .	35.519.94	29.732.47	5.787.47	—
pris. družbe . . .	327.786.52	326.194.19	1.592.33	—
drugi dohodki . .	6—	—	6—	—
obresti	51.499.80	46.490.64	5.009.16	—
kurzni dobitok pri efekti . .	—	10.578.70	—	10.578.70
Skupaj	1,070.385.26	1,065.384.34	5.000.92	—

Glede izdatkov bolniške blagajne v letu 1910 napram letu 1909 nam kaže njih razvoj sledeči pregled:

Izdatki	1910	1909	t o r e j	
	kron	kron	več	manj
Bolniške podp. . .	516.344.12	577.405.21	—	61061.09
stroški za zdravniške in bolniško kontrolo . .	138.784.57	96.719.97	42064.60	—
zdravila	94.730.05	75.073.75	19656.30	—
kirurg. sredstva . .	8.533.27	7.029.91	1503.36	—
kopelji	15.088.01	14.304.23	783.78	—
stroški za bolnišnice . . .	42.221.83	42.639.10	—	417.27
transp. stroški . . .	895.36	850.46	44.90	—
pogrebni str	27.725.63	29.745.06	—	2019.43
zdrav. stroški	35.374.43	17.871.33	17503.10	—
upravni stroški . . .	5.866.62	2.989.70	2876.92	—
porodni stroški . . .	45.204—	44.460—	744—	—
podpore	34.110—	62.216—	—	28106—
razno	33.14	75.28	—	42.14
kurzna izguba pri efekti . .	15.951.90	—	15951.90	—
Skupaj	980.862.93	971.380—	9482.93	—

Prirastek izdatkov znaša v poročilnem letu le 0.9 odstotka napram 1.4 odstotkov v letu 1909.

Precej znatnemu pojemanju bolniških podpor (okoli 10 odstotkov) je vzrok, da se je znižalo tudi število bolniških dni članov bolniške blagajne, ki dobivajo podporo v slučaju bolezni, za 49.890 dni. Povprečen znesek za en dan bolezni je bil v pretečenem letu K 1.56 napram K 1.52 v letu 1909. V znesku, ki je izkazan kot bolniške podpore, ni vštet znesek K 57.855.76, ki je bil sicer izplačan kot bolniška podpora, ki so ga pa prizadele nezgodne zavarovalnice vrnile bolniški blagajni.

Stroški za zdravniške in bolniško kontrolo so skupno znašali K 203.220.30. Ker je pa uprava v pretečenem letu prispevala K 64.435.73, je ostal na račun blagajne samo naveden znesek K 138.784.57. Od tega pride na zdravljenje družinskih članov 28.504 krone.

Od stroškov za zdravila pride na račun zdravljenja družinskih članov K 20.084.46.

Stroški za kopelji so normalno narasli. Stroški za bolnišnice so ostali enaki vkljub temu, da so dunajske bolnišnice zvišale oskrbovalne takse; to pa vsled tega, ker se

je zmanjšalo število slučajev obolenosti.

Pogrebni stroški so se zmanjšali, ker je bilo v poročilnem letu manj smrtnih slučajev kot v letu 1909.

Zdravilni stroški (v zdraviliščih) so narasli vsled večjega posluževanja dotičnih ugodnosti.

V zdraviliščih Opatija, Alland, Baden pri Dunaju, Bad Hall, Hörgas, Karlove vari, Krapinske toplice, Lipik, Laški trg, Tržič, Pištjan, Toplice na Kranjskem in Varaždinske toplice je bilo oskrbovanih vsega skupaj 170 članov v skupnem številu 6624 dni. Skupni stroški so znašali K 29.299.73. Povprečna doba zdravljenja za člana je 38.9 dni, stroškov na dan K 4.42.

Razventega je veliko število članov ambulatorično obiskovalo kopelji v Badnu, Tržiču itd., brez da bi bili tam oskrbovani.

Ako se primerja
skupne dohodke K 1.070.385.26
skupnim stroškom 980.862.93

ostane gori imenovani prebitek K 89.522.33
to te: 31. dec. 1909 izkazan
rezervni sklad K 1.202.353.06
se zviša na 1.291.875.39

V pretečenem letu so se povodom zvišanja plač in mezd zvišali 2 odstotni prispevki in vsled tega tudi prispevek družbe.

Zopetno zvišanje 3 odstotnih prispevkov ima svoj vzrok v tem, da se v pretečenem letu nikogar ni oprostilo bolniškozavarovalne obveznosti in je zopet cela vrsta uradnikov napredovala v isto plačilno stopnjo, v kateri morajo sami plačevati polne 3 odstotne prispevke.

»Ohrestii« v znesku K 51.499.80 sestojijo iz prejetih obresti

od efektov K 35.081.43

od kontorentnega imet-

ka pri družbi 1.915.44

in komadnih obresti

efektov 31. dec. 1910 14.502.93

Zvišanje obstoji v pomnoženju efektov.

Pod nastavkom »drugi dohodki« naveden znesek 6 kron je darilo bolniški blagajni.

Izmed prej navedenih izdatkov, navedemo v sledečem pregledu posebej

večje izdatke,

ki so posebno važni.

Večji izdatki za l. 1910		Slu- čaji	k r o n
1	Razširitev bolniške podpore na 40 tednov, odnosno na 1 leto za 50.105 bolniških dni	426	92.128.23
2	Izplačevanje bolniške podpore tudi ob času oskrbe v bolnišnici	822	16.902.14
3	Določitev minimalnega zneska 60 kron za pogrebno, zopetno uvedbo pogrebniških certifikatov in zvišanje pogrebne na 25-kratno dnino	395	15.207.12
4	Izvenredne podpore v gotovini: v 473 slučajih vsled obolenosti članov K 14.475.— v 620 slučajih vsled obolenosti družin. članov 18.435.— v 30 slučajih za- ostalim članov 1.200.—	1123	34.110.—
5	Porodnine (§ 16, odst. 30)	3767	45.204.—
6	Zdravilni stroški	—	35.374.43
7	Stroški za specialne zdravnike	133	10.818.71
8	Zdravljenje družinskih članov: a) zdravniški str. K 28.504.— b) stroški za zdravi- vila 20.084.46	—	48.588.46
9	Razširitev podpore porodicam na 6 tednov	5	60.56
Skupaj			298.393.65

S tem so navedeni najvažnejši podatki računskega poročila.

Poročati je še sledeče:

Z 31. julijem 1910 je potekla mandatna doba leta 1907 izvoljenih, oziroma imenovanih odbornikov. Pri volitvah, ki so nato sledile, niso bili več izvoljeni člani odbora Fran Brenkovič, Adolf Nejepsa in Kamil Vilotti. V kuriji imenovanih članov ni nastopila nobena sprememba. Z 31. decembrom 1910 sta odložila svoja mesta ravnateljski namestnik Julij Albert in kontrolni načelnik Henrik Schimak. Na njiju mesto sta bila poklicana inšpektor Evgen Millet in inšpektor Fran Söllritzer.

Odbor je svoje agende rešil v 12 sejah. Zdravniško službo je oskrbovalo 105 železniških zdravnikov; zvišanje njih števila je povzročila uvedba zdravljenja družinskih članov. Bolniško kontrolo so razven železniških zdravnikov in lokalnih načelnikov izvrševali izvoljeni odborniki četrletno potom potovanja po progi, in to po nalogu blagajniškega odbora.

Končno se navedemo listo odbornikov.

Odbor.

Predsednik.

Dr. Alfred Hermann, generalni tajnik.

Člani:

Inženir Fran Berger, inšpektor;
Ferdinand Kabinger, tesar;
Roman Kraus, višji inšpektor;
Jakob Kunst, mizar,
Adam Mayer, progni mojster;
Matija Meisenbichler, vozovni mojster;
Evgen Millet, inšpektor;
Fran Pöllertzer, inšpektor;
Viktor pl. Savageri, inšpektor in ob-
enem namestnik predsednika;
Robert Scherbaum, vlakovni revizor;
dr. Josip Weinberger, železniški tajnik.

Namestniki:

Henrik Jakobi, inšpektor;
Leopold Raab, revident.
Karol Barth, adjunkt;
dr. Ljudevit Gössinger, železniški tajnik;
Ivan Höpfl, nadsprevodnik;
Ivan Korar, skladiščni delavec;
Alojzij Egger, progni vravnalec;
Alojzij Nejepsa, progni mojster;
Fran Nadler, strojevodja;
Leopold Koppensteiner, pleskar.

Provizijski sklad

c. kr. avstrijskih državnih železnic.

Poslovna doba sedanjega odbora tega zavoda se bliža koncu in nove volitve so pred nami. Zato morda ne bo škodovalo, če si nekoliko bližje ogledamo delovanje odbora v zadnjih treh letih, vsekakor važnega zavoda.

Eno je že v naprej gotovo in sicer, da je bila poslovna doba polna težkega pa tudi uspešnega dela. Seveda našim sodrugom, ki so sedeli v odboru, ni bilo mogoče uresničiti vse želje zavarovancev, kajti pozabiti ne smemo, da so prvič pravila tega zavoda skrajno nazadnjaška in torej otežkočujejo vsak moderni napredek, drugič pa, da ima v zavodu odločilno besedo železniško in finančno ministerstvo, torej dvoje inštanč, ki sta vse prej nego moderni in železničarjem naklonjeni. To je bil tudi vzrok, da so naši sodrugi v odboru že večkrat predlagali in zahtevali preuredbo zavodovih pravil v modernem smislu. In tudi sedanji odbor, čegar poslovna doba se pravkar bliža koncu, je polagal na to zahtevo največjo važnost in je takoj ko se je prvič in sicer dne 17. decembra 1908 sešel, podal sledečo izjavo:

»Novoizvoljeni odbor provizijskega sklada c. kr. avstrijskih državnih železnic se čuti dolžnega podati takoj na ustanovni odborovi seji sledečo izjavo:

Njegova z enajstimi dvanajstinami oddanih glasov zaključena izvolitev kaže nedvomno, da smatrajo provizijskemu skladu pripadajoči uslužbenci preuredbo pravil, v smislu tozadevno od prejšnjega odbora podanih predlogov, nujni, ker vidijo v tem le izboljšanje njih koristi v upravi zavoda.

Odbor torej obžaluje, da v času, v katerem se v državi in deželi priteza ljud-

stvo v sodelovanje pri zakonodaji, še nima novoizvoljeni odbor, ki zastopa člane provizijskega sklada, kateri vplačujejo več kakor dve tretjini članskih prispevkov, listega aktivnega vpliva na upravo zavoda, ki mu po vsej pravici gre in pričakuje, da bo c. kr. ministerstvo odobrilo od prejšnjega odbora predlagano premembo pravil in posebno onih določb ki se tičejo samouprave.

Ta izjava je bila gotovo umestna in upravičena, vzlic temu pa je železniško ministerstvo doslej ni uvaževalo sklicujoč se na § 11. provizijskih pravil, ki pravi, da mora v slučaju če bi dohodki provizijskega sklada ne zadostovali v pokritje tekočih izdatkov, primanjkljaj nadomestiti na račun obratnega računa. Da to ni res bomo še svoječasno dokazali, ker do današnjega dne ministerstvo še ni niti vinarja plačalo iz obratnih dohodkov, da je pa nasprotno premoženje provizijskega sklada naravnost imenitno, torej ugovor ministerstva popolnoma neutemeljen.

Dodatno k podani izjavi je predlagal še odbornik sodr. Löwy, da se naj vse pri c. kr. državni železnici zaposlene delavce obligatorično sprejme kot člane provizijskega sklada. Ta predlog, ki je utemeljen v § 2, stev. 4 lit. a naj bi omogočil šikane posameznih predstojnikov, ki so žalibog še danes na dnevnem redu in ki imajo žalostno posledico, da se z gotovih strani vstraja na nevzdržljivem stališču, da so le stalni delavci upravičeni za vstop v provizijski sklad. Imenovani § pa ne dela nikakoršne razlike med stalnimi in nestalnimi delavci, nasprotno pa točno določa, da ima vsak delavec c. kr. drž. žel. pravico do vstopa če je najmanj eno leto uslužben in če ni prekoračil 55. leto svoje starosti. To je, vsaj po našem mnenju, dovolj jasno in če ima državna železnica v svoji službi tako omejene predstojnike, ki tega ne razumejo, potem je to gotovo žalostno in uprava bi imela vzroka dovolj, da jih primerno pouči. Več odbornikov je moralo celo v seji navesti konkretne slučaje, kajti našli so se celo načelniki, pri katerih je bil vsprejem v provizijski sklad odvisen od tega, če je dotičnik napravil izpit za čuvaje ali ne.

Priznati pa moramo, da se je odbornikom posrečilo, da se je začelo pri vsprejemu milejše postopati in da danes vendar nižji predstojniki ne odklanjajo odnosno ne otežkočujejo več tako vsprejema kakor prej.

Veliko truda in dela je napravila odboru tudi zadeva glede poldrugokratnega zaračunavanja službene dobe za vlakospremno osebje in 40 odstotni priračun dunajske stanarine pri odmeri provizije za vse uslužbence.

Neumornemu delu odbora se je posrečilo, da ste se te dve novouredbi vpeljali, kar je gotovo jako važna in koristna pridobitev. Seveda ni železniško ministerstvo rado pristalo na to zahtevo, končno je pa vendar odbor o nujni potrebi prepričal in tisti, ki bodo to pridobitev uživali mu bodo gotovo hvaležni, kajti njih starostna preskrba je s tem zdatno izboljšana.

Odbor sam pa gotovo ne bi imel takega uspeha, če bi njegove akcije ne podpirala organizacija z neštetiimi shodi, ki so se v to svrhu sklicevali in zahtevo odbora podpirali. To je bilo posebno zaradi tega težavno, ker so se žalibog našli železničarji in to v krščansko socialnem in v narodnjakarskih taborih, ki so na zavraten način skušali ugoditev zahteve preprečiti in so se pri tem posluževali najnesramnejših sredstev. Te ljudi se je moralo še-le prepričati, da rujejo proti svojim lastnim koristim in pri znani zakrknjenosti takih elementov to gotovo ni bilo lahko delo. Početje teh sovražnikov svoje lastne osebe in vseh ostalih železničarjev nam je še v živem spominu in prišel bo čas, ko bomo tudi tozadevno še z njimi temeljito obračunali.

Končno je bil uspeh vendar gotov in odborniki so dosegli še lepih uspehov pri olajšavah vplačevanja doneskov. Danes seveda pripoznavajo vsi ugodnosti pridobitev

in tudi nasprotniki, ki so zijali o izdajstvu socialnih demokratov, danes mirno uživajo to, kar so jim socialni demokrati izvojevali, ter si polnijo želodce iz tiste skleda, ki jo je socialno-demokratska organizacija napolnila ne meneč se zato, da to brezdelno uživanje ni poseben znak značajnosti.

Odbor pa ni delal le za definitivno nastavljenost osebe, temveč je obračal svojo pozornost tudi na mezdne delavce kakor mu je to naročil drugi železničarski kongres. Zboljšati je bilo treba tudi starostno preskrbo teh ljudi in potrudilo se je tako vodstvo organizacije kakor odbor provizijskega sklada, da tudi v tej smeri doseže kar največ mogoče. Tudi ta trud ni bil zaman in na seji odbora je izjavil dne 26. oktobra 1908 zastopnik železniškega ministerstva, gospod ministerjalni svetnik dr. Pollak sledeče:

..... Železniško ministerstvo je sporazumno s finančnim ministerstvom določilo, da se odgovarjajo povišanju provizije pri stalno nastavljenem osebnem razmerno preuredi tudi podlaga za provizijsko in pristojbinsko mero mezdnemu delavstvu, ki je včlanjeno v provizijskem skladu in sicer z veljavo od 1. oktobra 1908. Tem se poviša provizija od 70 na 85 odstotkov to pa vsled tega, ker znaša nezaračunana 60 odstotna kvota dunajske stanarine povprečno 15 odstotkov od stalnih dohodkov definitivnih nastavljenec, torej 100 odstotkov manj 15 odstotkov, kar je enako 85 odstotkom zaračunanih skupnih dohodkov stalno nastavljenega osebja. Ravno na ta način in na tej podlagi se je uredilo odmero provizije za mezdne delavce in se jo je na 85 odstotkov povišalo. Čeprav se nam za sedaj še ni posrečilo doseči za podlago provizije 100 odstotkov, ker tudi stalno osebje plačuje od svoje polne plače prispevke, je vendar organizacija tudi na tem polju napravila lep korak naprej, ki nas je privedel že jako blizu cilja.

Lep napredek je dosegel odbor tudi za nosilce prtljage, ki so že leta in leta čakali na rešitev svojih želja. Glasom odloka c. kr. železniškega ministerstva z dne 24. marca 1910, št. 57.855/5 je nosilec prtljage dovoljeno, da počeni s 1. majem 1910 začne vplačevati v provizijski sklad prispevke od svoje fiktivne mezde, ki znaša v dunajskem občinskem rajonu štiri krone in je na postajah izven Dunaja enaka v dotičnem kraju običajni mezdi. Če je pa običajna mezda nižja kakor povprečni dnevni zaslužek nosilca prtljage, potem lahko vplačuje višje prispevke v provizijski sklad toda nikakor ne višje kakor odgovarjajo dnevni mezdi treh kron. Tudi ti prispevki se zaračunajo od 85 odstotkov prej imenovanih mezd.

Uvaževanja vredno je pa tudi stremjenje odbora, ki je hotel omogočiti vstop v provizijski sklad tudi tistim tovarišem in soulužbencem, ki so že leta in leta zaposleni pri c. kr. drž. žel., katerih se pa zaradi tega ni vsprejelo v zavod ker so ogrski podaniki. Združenemu naporu odbora se je tudi to posrečilo in v odborovi seji dne 13. februarja 1909 se mu je naznanilo, da železniško ministerstvo odslej dovoljuje vsprejem v provizijski sklad tistim uslužbencem ogrskega pokolenja, ki se zavežejo, da bodo skušali zadobiti avstrijsko državljanstvo. S tem se je odpravila s sveta velika krivica vsled katere je trpelo veliko število nedolžnih ljudi, ki niso drugega zakrivali, kakor da so bili premalo izbireni v iskanju svojih mater.

Za provizorične uslužbence in delavce podržavljene avstrijske severo-zapadne železnice je bilo jako važno, da se njih provizijski sklad združi z onim c. kr. drž. železnice; in čeprav odbor provizijskega sklada c. kr. državnih železnic pri tozadevnih razpravah ni bil neposredno prizadet, ker je to delo opravilo vodstvo organizacije in izvoljeni akcijski komite uslužbencev avstr. severo-zapadne železnice, je vendar tudi odbor tudi na ta način sodeloval, da je na sejah pritiskal na hitro rešitev perečega vprašanja.

Vsled te združitve se je omogočilo tisočim uslužbencem zdatne olajšave in ugodnosti.

(Konec prihodnjic.)

Dopisi.

Iz Jesenic. Jugoslovani na Jesenicah ne morejo mirovati. Pri vsaki priložnosti se zaletavajo v socialne demokrate. Zadnja številka lista Z. J. Ž. piše, da je le par socialnih demokratov na Jesenicah, ki znajo nemški, vsi drugi so le nemškutarji in da se pri organizaciji vse le nemško govori. Da hoče posebno progno vravnalec Eržen biti velik nemčur, zato je baje 4./IX. t. l. dobil dolg nos, ker je nekemu potniku, kateri ga je vprašal kje je garderoba, pokazal na stranišče. Na to odgovorim pa sledeče: Res me je vprašal neki popotnik kje je garderoba in jaz sem mu pokazal tja čez tire k garderobi ne pa na stranišče. Kam je potem dotičnik odšel, to mene ne briga nič. Jaz se nisem pri tem prav nič blamiral, še manj pa dobil dolg nos. Mi socialni demokrati se prav nič ne ponašamo z nemškim jezikom in se ne spodlikamo nad nobenim, naj govori kar hoče. To delo radevolje prepuščamo jugoslovanom na Jesenicah, ker kaj družega sploh niso zmožni.

Kakor stare babure napenja svoja dolga ušesa in pazijo na besede socialnih demokratov in kar jim zdi količkaj primerne za njih blatilni list, se potem tam objavi. Svetujem tem provokaterjem, da s takimi čenčami kmalu nehajo, ker drugače sem primoran uvesti imena teh hujskačev in seve zraven tudi njih lastnosti in grehe, kar jim seveda ne bode vseeno.

Nobeden socialni demokrat še ni prosil jugoslovanov, da mu pokaže kako se zapiše kakšna nemška črka, pač pa se je nasprotno že zgodilo. Tudi ni še nobeden socialni demokrat po nedolžnem druge v kazni tlačil, pač pa je napravil to jugoslovan na Jesenicah, ko je spustil brzovlak na napčni tir in je potem zvalil krivdo na družega. To ste značaji! Če ne boste mirovali bodem vam pa še kaj delikatnega povedal.

Eržen Franc,
progno vravnalec.

Zidan most. Kakor znano, je v Zidanem mostu velikanska stanovanjska mizerija. Uslužbenci stanujejo v več ur oddaljenih kmečkih kočah in morajo še te luknje prav drago plačevati.

Da se tej mizeriji deloma odpomore, so uslužbenci leta in leta na to delovali, da se zidajo stanovanjske hiše za uslužbence, kar se jim je končno z energično pomočjo organizacije posrečilo. Uslužbenci so se že veselili, da bodo končno rešeni teh groznih brlogov. Toda človek obrača južna železnica pa obrne — sebi v prid. Čifut pravi: Kšeft je kšeft.

Železnica potrebuje kasarne za vlakospremno osebje, a kako zidati, ko ni denarja? Toda hiša stoji tukaj za uslužbence, in v starih železniških hišah stanujejo tudi uslužbenci, tiste pomečemo vun in jim rečemo naj prosijo za stanovanja v novi hiši, in prostor za kasarne bo tu. Rečeno - storjeno. Mizerija pa je ista kot je bila, uslužbenci so ostali v brlogih po kmetih, v novi hiši pa bodo nastanjeni neoženjeni brzovjavni mojster, bločno signalni mojster, vsaki dobi stanovanje s kuhinjo in dve sobi. Tebi uboga para, ki imaš otroke, pa naj žena nosi jed po 2 uri daleč in naj pusti otroke same, ali pa naj si vzame varhinjo zanje. Torej kakor vidite, zelo humano skrbi južna železnica za blagor svojih uslužbencev, kar gotovo mnogo vpliva na njih zadovoljnost. Mi odločno protestiramo proti taki umazanosti in kličemo merodajne činitelje, da naredijo v tem oziru red.

Vsi razočarani.

Spodnja Šiška. Ko je prvega septembra prišel »Železničar« v Ljubljano in ga še nismo imeli vsi rokav, smo se začudeno vpraševali, kaj je takega, ker sta po ljubljanskem kolodvoru letala Repovš v Slatnar

ter naše sodruge prosila za »Železničarja«. Zvedeli smo, da je ves ljubljanski štab jugoslovanskih železničarjev nekdo malo potipal in pri tem opomnil, da je naše potrpežljivosti konec in da bomo hodili svojo pot, če tudi vsi jeze popokajo. Da jim pa ne bo treba si toliko brusiti pete, jim svetujemo, da se naročijo na »Železničarja«, ker s tem si bodo prihranili mnogo podplatov. Saj so vendar tudi pri tržaškem ravnateljstvu nanj naročeni. List je pa tudi res zanimiv in bo še nadalje narodnjaške kolobocije ožigosal v zaslužni meri. A še nekaj! Beračenje je prepovedano ne samo navadnim beračem, temveč tudi taki visoki gospodi, kakor je generalni štab Z. J. Ž. v Ljubljani. Če pa ob sedanjih draginjah eden ne zmore skupaj spraviti denarja za naročnino, pa ga naj po dva skupaj naročita, n. pr. Repovš in Slatnar, Colnik in Dežman. Capito!

Pobesneli Repovš. Mi smo že opetovano povdarjali, da g. Repovš v svoji službi ni kdosi gavedi kak strokovnjak in da pri tem trpijo druge osebe radi njega, kar pa tudi ni prav. Vedeti bi moral, kedaj je blagajna zaprta in da tiste osebe, ki imajo vožni listek vstopijo v vlak. Ko bi to vedel, bi izostale take sekature, kakor jih uganja Repovš napram ubogemu vratarju, katerega kar videti ne more, ker ne trobi v njegov rog. Zgodil se je tukaj namreč slučaj, da je neki potnik, ki bi se bil moral odpeljati po nujnih opravkih, zaostal. Vrtar je opomnil Repovša, da so še ljudje pri blagajni, toda on je pustil kar vlak odpeljati. Potnik se je jezil na vratarja, ki ga je poslal k službojočemu uradniku, ki je pa rekel potniku, da on ni kriv. Potnik gre zopet k vratarju in ga zmerja. Ker je pa temu bilo le že preveč, gre k Repovšu ter mu pove, da je opravil svojo službo, da on ni zakrivil, če je potnik zaostal. Repovš pa zavpije nad vratarjem: »Marš ven!« in ako bi vratar ne bil pametnejši, bi ga bil Repovš najbrž tudi dejanski napadel. Da bi bil takim nastopom enkrat konec, bi bilo najbolje, ako bi se Repovša dalo kam v hribe, ali pa v kak drugi mirni kotiček.

Eden, ki ne čuti draginje je gotovo Atila, kakor ga imenujejo hudomušni železničarji. Pa ne da bi kdo morda mislil, da je ta Atila še potomec divjih Hunov, o katerih so rekli, da sedem let trava ne rase kamor stopi njegov konj. Naš Atila je predsednik Z. J. Ž. v Ljubljani in kot takega se nam je resno bati, ker bo po njegovem mnenju pasivni odpor takoj končan kamor bo on stopil. Menda je slišal nekje zvoniti, da se bo delalo po predpisih. Ker pa on predpisov ne pozna, si skoraj gotovo misli, da se bo tako delalo, kakor je on delal pri dolenskem vlaku beleške v urnik (Stundenpass), ko mu je roka odpovedala. Ne tako, to se le pravi bolan biti(?). Rekord pa je dosegel 10. m. m., ko smo ga videli, kako se je pred kolozejem razkoračil in zaničljivo gledal, kako so železničarji s svojimi ženami šli korporativno na shod zoper draginjo. Te pa močice menda ne čuti, ker drugače bi se nam bil pridružil in šel z nami na shod, katerega se je vdeležil ves proletarijat od zadnjega delavca pa do uradnika. Mi bi se ne čudili, če bi Atila odklonil zadnji izvenredni avanzmā, ker se še danes ne more pridušiti zakaj ga je dobil. Le tako naprej g. Colnik!

Domače vesti

Dne 1. oktobra so imeli Jugoslovani na Jesenicah dobro obiskan shod na katerem je bilo 39 oseb med njimi pet socialistov.

O tem shodu, kakor tudi o shodu v Bohinjski Bistrici spregovorimo nekoliko več v prihodnji številki.

Jugoslovanski dokaz, da jih ni! Dne 24. m. m. naj bi se zvršil v Ljubljani oni zgodovinski dan, na katerem naj bi presečen svet spoznal grozno moč jugoslovanske ideje v kolikor se tiče železničarjev. Reklama je bila pravcato ameriška in sam On —

gosp. Repovš je blagohotno delil svoje skromne duševne produkte v podobi hektografranih vabil po postaji. Rešiti bi se imelo železničarje vsega zla, pokazati pa tudi, da je njih potrpežljivost pri kraju. Srce je radosti vskipevalo prirediteljem, kajti vendar je napočil oni srečni dan — pardon, večer — ra katerem bodo lahko dokazali, da njih moč narašča in narašča podobno reki in da »Železničar« laže, ker vedno trdi, da za jugoslovanske oslarije v Ljubljani tla niso ugodna. Kazalec na uri se pomika in pomika in že parkrat je je gosp. Repovš po nasvetu gospoda predsednika pomaknil nazaj toda — brez uspeha. Grozna praznота vlada v obširnem lokalu in le z mikroskopičnimi pripomočki se da konstatirati 26 — reci in piši: šestindvajset dolgih železničarskih obrazov, ki plaho obračajo svoje strahopetne oči po najbližji okolici, kakor je to običajno v znamenitem »risu« ob 12. uri šenjske noči. Zunaj pa padajo debele kaplje ob mrzlo steklo, ki nima srca za pretakanje nepotrebnih solz.

V ozadju obširne sobe čaka zgodovinski napis: Veni, vidi, vici! odkritja, pred njim pa stoji orjaška postava rešitelja tržaških železničarjev in Sušteršič-Rybačevega agenta Jakliča.

Grobna tišina vlada in le globoki vzdih dokazujejo, da nismo zašli v grobnico starih rimskih grobov, kjer počivajo zadnji ostanki prvih žrtev katoličanstva. Na steni nasproti okna pa se megleno svetli nekaj, kar bi morda jeruzalemski pismouki raztolmačili z znanimi besedami:

MEMENTO MORI!

Socialistična zmaga v Ottakringu. 3. t. m. je bila v Ottakringu nadomestna volitev za državni zbor, ker je posl. Schröder, ki je bil izvoljen tudi v Leopoldstadtu, odložil ottakringški mandat. Volitve so se vršile na podlagi starega volilnega imenika, ki je bil sestavljen v mesecu maju. Ker se je od tedaj mnogo delavcev preselilo, izselilo in je nekaj že pomrlo, je bilo pričakovati, da dobi socialno demokratični kandidat nekaj sto glasov manj kot zadnjič. Vzlic temu so socialni demokratje od 13. junija pridobili 300 glasov, dočim so jih krščanski socialci 800 izgubili. Krščanski socialci so si mnogo obetali od krvave nedelje in so pričakovali, da bodo branjevalci glasovali zanje. Volitev jih je ozdravila te misli. Socialno demokratični kandidat Schröder je dobil 9883 glasov (13. junija 9567); krščanski socialci Heigl 2132 glasov (13. junija 2999). Ves dan je bilo v Ottakringu mirno, mir so motili le policaji, ki so se kar po stotinah sprehajali v okraju; odstranili so se deloma šele po intervenciji soc. dem. poslancev pri policijskem ravnateljstvu in na namestništvu. Po končanem izidu so delavci slavili častno zmago v Delavskem domu.

Železniška nezgoda v Zidanem mostu. Dne 5. t. m. ob popolnoči se je pri vlaku št. 961 pripetila precejšnja nezgoda. Ko se je začel vlak pomikati proti Hrašniku, je lahko naložen voz skočil s tira. Ker je vlak imel dve lokomotivi, ki sta vlekle nad 70 voz in tisoč ton z ovinka na mostu, je skoraj gotovo, da je vsled prevleke teže in dolgotrajnosti proti predpisom sestavljenega vlaka, — težko naloženi vozovi so bili v zadnjem in zadnji v prvem delu, — vzdignilo lahko naložen voz s tira. Pri menjalnici je zadnji del vlaka zavil na drug tir, vsled česar sta se dva voza s tobakom in moko prevrnila in razbila; prevrnil se je tudi vodovod za napajanje lokomotiv. K sreči se ni osebju nič zgodilo, le da iščejo, kakor po navadi, krivca med zaslužjenim osebjem. Opozarjamo gospode, uradnike „napredne misli“, da v takih slučajih ni treba po nepotrebnem razburjati nedolžnega osebja!

Opazovalec.

Železniški roparji. Ponoči po 6. oktobru je pri Plaszovu na progi Krakov—Lvov pet roparjev napadlo tovarnen vlak. Z revolverji so prisilili strojevodjo, da je ustavil vlak, nakar so oplenili več vagonov. Neki železničar

je roparjem ušel in telefoniral v Krakov po policijo, ki je pa prepozno prišla in ni več dohitela roparjev.

Zasuta proga. Na progi državne železnice med Jesenicami in Trbižem se je vtrgalo več kosov zemlje, ki so se zvalili na progo in progo popolnoma podsuli. Promet je bil takoj ustavljen. Sedaj se vrši promet na ta način, da pripelje vlak od Trbiža do mesta, kjer izstopajo potniki in gredo kake 3 do 4 km peš. Na drugem koncu pa jih pričakuje nasproti došli vlak iz Jesenic. Na ta način se vrši osebni in poštni promet na obe strani, blagovozni promet pa je seveda ustavljen. Podsipina je velika in nevarna, ker so robovi nad podsuto progo še vedno znižujejo in še vedno pada melina. Promet bo oviran več dni. Vsi trbižki vlaki imajo precejšnje zamude. Ponesrečil se ni nihče.

Izpred sodišča.

Priznanje petletne doklade k pokojnini po višjem sodnem dvoru.

Strojevodja Ladislav Dabrowski v Stanislavu je postal za službo nesposoben vsled nezgode, ki ga je zadela 17. avgusta 1906, ko je vozil iz postaje Lvov. Takoj pri izvoznem semaforju sta trčila skupaj vlak, ki ga je vodil Dabrowski in pa rezervni stroj, pri čemer je Dabrowski vsled sunka padel na strojno ograjo ter bil pri tem poškodovan. Vkljub zdravniški pomoči Dabrowski ni mogel več ozdraviti, dasiravno pred nezgodo ni bil nikdar resno bolan. 1. oktobra 1907 je bil od državno železniškega ravnateljstva v Stanislavu začasno vpokojen. Pri tem se mu je z ozirom na njegovo, s 1. julijem 1886 pričešeno deležno dobo pri provizijskem skladu za sluge in pomožne uslužbence avstrijskih državnih železnic štelo 25 let deležne dobe. Prošnjo za prištetje petih let k efektivni deležni dobi v provizijskem skladu povodom nezgode, ki je Dabrowskija zadela 17. avgusta 1906 in katero je ta utemeljeval na podlagi § 42, štev. 3, provizijskih pravil, mu je državno železniško ravnateljstvo v Stanislavu kakor tudi železniško ministrstvo odbilo. To pa vsled tega, ker po izjavi sanitetnega konzulenta državno železniškega ravnateljstva v Stanislavu pri Dabrowskiju obstoječa službena nesposobnost ni bila v nikaki zvezi z nezgodo dne 17. avgusta 1906. Dabrowski je tedaj proti provizijskemu skladu za sluge in pomožne uslužbence c. kr. državnih železnic po dr. Gustavu Harmerju vložil tožbo pri deželno sodišču v Lvovu. V teku obravnave se je izprašalo zdravnike dr. Hackerja in dr. Rosenbauma v Stanislavu, ki sta Dabrowskija dalje časa zdravila, in pa zdravniške izvedence. Vsi ti so izjavili, da je Dabrowski prestal živčno bolezen, ki je bila v neposredni zvezi z nezgodo 17. avgusta 1906 in kaže še danes znake, ki zmanjšujejo sposobnost za delo. Deželno sodišče v Lvovu je popolnoma ugodilo pritožbi in obsodilo provizijski zavod v plačilo letnih 273 kron 60 vinarjev kot doklado letni proviziji v mesečnih obrokih po 22 kron 80 vinarjev vnaprej, ter v plačilo tožbenih stroškov. Proti tej sodbi je gališka finančna prokuratura, ki je zastopala provizijski zavod, vložila priziv na višje deželno sodišče v Lvovu, ki pa je sodbo prvotnega sodišča v polnem obsegu potrdilo. Gališka finančna prokuratura pa s tem še ni bila zadovoljna in vložila je revizijo pri višjem sodišču na Dunaju. V revizijskem pismu je navedla, da je za priznanje petletnega dodatka pogoj popolna nesposobnost za delo, o čemer se v Dabrowskijem slučaju ne more govoriti. Po dr. Harmerju dan odgovor na revizijo navaja nasproti stališču finančne prokuratorje, da za vštevanje petletnega dodatka provizijski zavod nikakor ne zahteva popolne nesposobnosti za delo, temveč nesposobnost za službo; da je pa ta pogoj dan, dasiravno zdravniki priznavajo le delno nesposobnost za delo, ker železniški uslužbenec, katerega sposobnost za delo je priznana od zdravnikov kot za 50 ali 33 $\frac{1}{3}$ odstotkov zmanjšana,

ne more s teoretičnim ostankom zaostale sposobnosti za delo praktično ničesar začeti in ker je njega uporaba v železniški službi izključena že v interesu železniške varnosti sploh. C. kr. višji sodni dvor kot revizijsko sodišče je v svojem pomembnem odloku z dne 28. junija 1911 to zadevo definitivno rešilo v korist tožitelja, tako, da mora provizijski zavod Dabrowskiju plačevati letni znesek 273 kron 60 vinarjev kot dodatek njegovi letni proviziji in sicer od 1. oktobra 1907 zapadle zneske tekom 14 dni, znanprej pa v mesečnih obrokih vnaprej. V razlogih odloka višjega sodišča se natančno razmotriva pojme nesposobnost za službo in nesposobnost za službo in nesposobnost za delo sploh. Višji sodni dvor pravi v tem oziru sledeče:

•Provizijski zavod tvori zraven drugih dobrodelnih zakonov, tako n. pr. zakona z dne 28. decembra 1887, št. 1, ex 1888 in pa razširjalnega zakona z dne 20. junija 1894, drž. zak. št. 68, del socialnega zavarovanja. Razlikuje se bistveno le glede predpogojev za realiziranje zavarovalne pravice od zavarovanj, uvedenih z gori omenjenimi zakoni. Tako pravi § 6. prvega omenjenih zakonov o renti za dobo »nesposobnosti za delo« in označuje to rento vrhutega kot »odškodnino«. Pojm nesposobnosti za delo se opira na predpogoj pomanjkanja zmožnosti za zbiranje gospodarskih dobrin potom dela. Ta splošen pojm, ki se v glavnem opira na pridobivanje potom dela, naravno pripušča stopnjevanje zmožnosti za delo in gori omenjeni zakon priznava rento kot odškodnino le za dobo in po meri nastale ali pozneje spremenjene sposobnosti za delo. Pride pa že tudi tu naprej, da se iz zdravniškega stališča vpoštevajo le delna nesposobnost za delo. V provizijskih pravilih je pojm »nesposobnost za delo« in pojmovanje rente kot odškodnina izostal. Pravila govore le o proviziji za člana, ki je vsled nezgode v izvrševanju »službe« postal »nezmožen za službo«. Pojm »službene nesposobnosti« pa ni istoveten s pojmom »nezmožnosti za pridobivanje«, ki je določen v nezgodno zavarovalnem zakonu. Služba pomenja po organizatoričnih določbah urejeno delo, urejeno po času, načinu in kraju. Tožitelja se je nazadnje vporabljal kot strojevodjo. Poveritev vodstva stroja izraža, da ima dotični vse zmožnosti, ki ga vsposabljaajo za to službo. Ako je torej vsled nezgode, ki ga je zadela v izvrševanju službe, postal nesposoben za to službo, je izpolnjen predpogoj pravil, službena nesposobnost. Da je nastopivša službena nesposobnost v neposredni zvezi z nezgodo, so potrdile prejšnje instance. Nesposobnost tožitelja za službo kot strojevodja je istotako potrjena in pri tem je vse eno če je tožitelj še toliko za delo sposoben, da lahko opravlja kako lažjo železniško službo. Železniška uprava je že z vpokojitvijo tožitelja sama priznala, da ne more vporabljaliti strojevodje, ki ni popolnoma sposoben za delo. Po § 29. službene pragmatike ji je bilo prosto, da ga proti istim plačilnim dohodkom še nadalje vporablja za lažjo službo, ki je primerna njegovi delovni sposobnosti. Ker pa tega ni storila, ga tudi ne more opozarjati na delovno sposobnost za kakšno drugo železniško službo, če mu jo ob enem odreka, dasiravno je samo ona v stanu mu jo podeliti. Ker je torej dan predpogoj § 42, odstavek 3. provizijskih pravil, namreč službena nesposobnost tožitelja vsled nezgode, je njegova tožbena zahteva utemeljena.

INOZEMSTVO.

Generalna stavka Irskih železničarjev. Eksekutivni odbor železničarske zveze na Irskem je sklenil proglasiti na irskih železnih generalno stavko. Od 20. sem je postala stavka že splošna. Nekateri meščanski listi poročajo, da je na mnogih mestih izvedena sabotaza. Položaj je zelo resen. Železniške zveze so prekinjene, na jugu Irske ne vozijo sploh nobeni vlaki. Povod temu gibanju je dalo to, ker so se železničarji branili prevažati lesne pošiljke, dokler se v

lesni industriji ne poravnava spor, ki je nastal med delavci in podjetniki. V Thueru so stavkujoči ustavili brzovlak in masa je nanj navalila s kamenjem. Vlakovodjo in vse uslužbenke so pometali z vlaka dol. Čete so poklicane z orožnih vaj. Tudi en del angleških vojakov je pripravljen, da eventualno odkoraka v Irsko.

Zmaga socialnih demokratov na Švedskem. V drugo zbornico je dosedaj izvoljenih 32 svobodomiselcev (priborili so 3), 18 socialnih demokratov (pridobitev 15), 29 konservativcev (izguba 18 mandatov).

Stolipin umorjen. Ruskega ministrskega predsednika Stolipina je ustrelil neki mlad človek, po imenu Bagrov, ki je bil odvetniški kandidat. Umoril ga je pred očmi carja in carske rodbine. Morilca so prijeli in pred dvema tednoma obesili. — Stolipin je postal ministrski predsednik pred petimi leti in takoj razgnal prvo dumo. Razgnal je tudi drugo dumo, nakar je v nazadnjaškem smislu skoval volilni red za tretjo dumo, s katero je vladal ves čas svoje vlade. Takozvane reforme, ki jih je uvedel, niso bile nič drugega, nego podpora veleposestva in uzakonitev obstoječih krivic in nasilja nad narodom. Okolo 100.000 borilcev za svobodo je ta okrutnež dal obesiti in postreljati, okoli 300.000 pa jih je poslal v Sibirijo. Morilska roka je sedaj dosegla tudi tega nasilneža in sicer iz vrst protišpionaže, ki je v Rusiji v polnem cvetu. Morilec je bil v službi policije in tako mu je bilo mogoče, da je prišel v izbrano družbo dvornih in policijskih zlikovcev. Vsled tega je mogel izvršiti svoje dejanje pred očmi carja.

Gospodarski pregled.

Uvoz srbskega mesa. Poljedelsko ministristvo je dovolilo prvi dunajski klavnici uvoz 5000 glav goveje živine in 15.000 prašičev, tvrdki Schleifelder & Komp. 5000 glav govede in 15.000 prašičev ter belgrajski tvrdki A. Gascau & Komp. 7000 glav goveje živine in 10.000 prašičev iz Srbije izven kontingenta na Dunaj, v Budimpešto, Gradec in druga velika mesta.

DELAJSKO GIBANJE.

Strankarski zbor finske socialne demokracije, ki je zboroval pred tremi tedni v Helsinkforsu, je dokazal vzlic nesoglasjem v taktičnih vprašanjih, popolno edinost stranke v načelnih rečeh. Markizem je pognal v finski stranki globoke korenine, za predsednika je bil izvoljen eden najradikalnejših sodrugov deželni poslanec Kaufinen. Vse razprave in sklepi so pokazali, da na sodelovanje z meščanskimi strankami ni misliti. Resolucija o taktiki stranke pravi med drugim: Delavci morajo neumorno nadaljevati boj zoper stremljenje ruskih oblastnikov, ki hočejo uničiti zakonodajalno in budgetno pravico ter državljanske svoboščine finskega ljudstva. Ampak v tem boju delavci nimajo v nobeni meščanski stranki zanesljive zaveznice. Te stranke so že nestrastno dokazale, da zasledujejo isti cilj kot ruski zatiralci: sebično potlačanje delavskega boja. V to svrhu se družijo z ruskimi zatiralci zoper delavstvo. Delavci se morajo sami boriti zoper tujega in zoper domačega sovražnika. Še ostreje kot doslej moramo opustiti v deželnem zboru in izven njega vsako zblizanje z meščanskimi strankami, ker vsako zblizanje utegne v socialno demokratskih vrstah zbuditi nezaupanje, ne soglasje in odcepitve.

Uslužbenci in delavci c. kr. drž. žel. pozor!

Člani provizijskega sklada za uslužbenke in delavce!

Železničarji, sodrugi, tovariši!

Funkcijska doba odbora provizijskega sklada c. kr. državnih železnic za uslužbenke in delavce je potekla in v kratkem bodo vo-

litve v odbor provizijskega sklada.

Z ozirom na eminentno važnost te institucije, v kateri se sodoča ne le o statutarčnih pravicah članov temveč tudi o posebno važnih nalogah, ki še niso rešene in katerih izvedba zahteva neustrašne, svoje dolžnosti se zavedajoče može, je potrebno, da člani tega sklada kakor en mož nastopajo za kandidate, ki jih priporoča organizacija.

Tovariši, sodrugi! Organizacija, ki je skupno z zaupniki postavila kandidate Vam priporoča izkušene može, katerih večina je že bila v odboru. Ti može so glede poznanja starostnega zavarovanja že izkušeni in so dokazali svojo zmožnost in se zavedajo svoje dolžnosti.

Pretečena poslovna doba odbora provizijskega sklada je bila bogata ne le na delu, temveč tudi na uspehih in odstopajoči može lahko rečejo, da so starostnemu zavarovanju pri c. kr. državnih železnicah odprli nova pota, ter jih izpopolnili v korist članov.

V pretečeni dobi se je izvedlo ne le vračunanje 40% stanarinske doklade, poldrugokratno vračunanje službene dobe za odmerjenje provizijskega temelja za spredniško osobje, zvišanje odmerjalnega temelja za v dnini zaposleno osobje od 70% na 85%, temveč še celo vrsto drugih jako važnih zadev, ki spadajo k čuvanju statutarčnih pravic članov. Članom odbora se je tudi posrečilo glede sprejema delavcev v provizijski sklad ukreniti potrebno, kar omogočuje močno omejitev šikan, katerim so bili delavci v prejšnjih časih izpostavljeni. Posrečilo se je odboru tudi združitev povizijskega sklada c. kr. avstrijske severozapadne železnice s skladom c. kr. državnih železnic pod ugodnimi pogoji; nadalje ugodnosti za delavce podražavljenih železnic glede sprejema v provizijski sklad c. kr. državnih železnic, kakor tudi glede doplačevanja pri zasebnih železnicah dovršenih let.

Tudi glede stanovanjske oskrbe je odstopajoči odbor mnogo storil in ob progah c. kr. državnih železnic stoječe personalne hiše glasno pričajo o intenzivni delavnosti odbora.

Mnogo uspešnega dela! In vendar še čakajo bodoči odbor naloge, ki jih bo moral rešiti, da se izpopolni od prejšnjega odbora pričetno delo.

V prvi vrsti je upravičena zahteva poldrugokratnega vračunanja službene dobe za premikalno osobje; razširitev vštrevanja 40% stanarinske doklade na vdore in sirote članov provizijskega sklada; znižanje splošne službene dobe od 35 na 30 let; zvišanje odmerjalnega temelja za delavce od 85% na 100%; poldrugokratno vračunanje službene dobe za vse eksekutivno službo opravljajoče osobje, kakor tudi za kotlarske kovače; istotako bo treba z vso odločnostjo zastopati upravičene želje članov bivše državne železniške družbe. Tudi zahteva za spremembo pravil provizijskega sklada, potomi katere se razširi delokrog odbora, se mora na novo obravnavati. In ne v najzadnji vrsti je z ozirom na katastrofalno stanovanjsko bedo potrebno, da se prihodnji odbor z vso odločnostjo briga, da pride stanovanjska oskrba v hitrejši tempo, v kolikor dopuščajo sredstva provizijskega sklada.

Da je za to delo treba celih mož, ni treba še posebej povdarjati. In te može Vam priporoča organizacija skupno z zaupniki organiziranih avstrijskih železničarjev, da jih izvolite.

Ne dajte se oplasiti po obrekovanju in znanju, ki jih rabijo naši nasprotniki pri vsaki volitvi in s tem priznavajo svojo slabost! Sledite klicu Vašega razuma, ki Vam pravi:

„Vočigled uspešnega delovanja ni mogoče drugo, kakor da volimo iste, ki so zvesto in odločno nastopali za interese članstva in ki bodo to tudi znanprej storili.“

V izvolitev Vam priporočamo sledeče kandidate:

Odborniki:

1. Lampreth Rudolf, strojevodja, kurilnica Hütteldorf.
2. Strasser Karol, nadsprevodnik, Dunaj I.
3. Kneidinger Konstantin, mestni mojster, Dunaj II.
4. Herzog Ivan, sprevodnik, Dunaj II.
5. Rössler Josip II, sprevodnik, Dunaj II.
6. Heider Eberhard, ključavničar, strojna delavnica Floridsdorf.
7. Houzar Leopold, pomožni zapisovalec vóz, Dunaj sev. žel.
8. Beck Alojzij, mizar, delavnica Jedlese.
9. Neu Teodor, strokovnik, delavnica Dunaj I.
10. Schneider Ferdinand, zidar, progovzdrževalna sekcija Dunaj III.
11. Schnobrich Josip, bločno signalni sluga, Penzing.
12. Gollerstepper Josip, strokovnik, Dunaj, glavni carinski urad.

Namestniki:

1. Hübner Josip, strojevodja, kurilnica Hütteldorf.
2. Drevo Dominik, kurjač, Heiligenstadt.
3. Moser Matija, premikač, Dunaj II.
4. Ruthner Leopold, nadsprevodnik, Dunaj II.
5. Doležal Avgust, premikač Dunaj St. E. G., tovarni kolodvor.
6. Pollak Josip, skladišni delavec, Dunaj I.
7. Deisenhammer Mat., nosilec prtljage, Dunaj sev. žel.
8. Fuchs Štefan, skladišni delavec, Dunaj, sev. zap. žel.
9. Vogt Ivan, strokovnik delavnica, Dunaj I.
10. Hutterer Avgust, zidar, progovzdrževalna sekcija, Dunaj II.
11. Loidold Karol, progni delavec, Penzing progovzdrževalna sekcija.
12. Hetfleisch Blaž, predelavec, Dunaj, glavni carinski urad.

Železničarji, tovariši, sodrugi! V Vašem interesu je, da volite gori navedene kandidate, ki so jih postavili in Vam jih priporočajo v izvolitev zaupniki organiziranih železničarjev.

O vsaki volilni slepariji ali vplivanju naj se takoj pošlje resnično zoročilo z navedbo pri Uredništvu „Železnica“ v Trstu, ulica Boschetto 5.

Eksekutiva organiziranih avstrijskih železničarjev.

RAZNE STVARI.

Koliko je premoga na zemlji? Na kongresu nemških naravoslovcev in zdravnikov v Karlsruhe je pred kratkim predaval prof. Englers o premogu in njega važnosti za nadaljni razvoj industrije in podal tudi statistiko premogovih zakladov. Koncem leta 1908 so cenili v Evropi okrog 700 milijard ton premoga; od te orjaške množice odpade na Nemčijo 416, na Anglijo 193, na Belgijo 20, na Francijo 19, na Avstro Ogrsko 17 in na Rusijo 40 milijard ton. Zedinjene države Severne Amerike posedujejo okrog 680 milijard ton premoga; na celi zemlji pa cenijo množino premoga na 3000 milijard ton. Nemčija ima svojega premoga še za 3000 let, Anglija za 700, ostala Evropa za 900, Severna Amerika za 1700 let. Če vpoštevamo tudi rjavi premog, so leta 1909 izkopali na vsej zemlji 1100 milijonov ton premoga.

Odprto vprašanje

na c. kr. ravnateljstvo drž. žel. v Trstu.

Ali je c. kr. ravnateljstvu v Trstu znano, da v Jeseniški kurilniški ekspozituri vedno primanjkuje premoga in drv, tako, da so uslužbenci dostikrat primorani kupiti

za drag denar take ostanke, same smeti in pesek, katere se jim celo zabranjuje presejati skozi mrežo.

Prizadeti uslužbenci prosimo c. kr. ravnateljstvo v Trstu naj odpomore tej krivici na ta način, da se vodju kurilniške ekspoziture na Jesenicah zaukaže skrbeti za zadostno množino dobrega premoga in drv.

Prizadeti.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

V pretečenem mesecu so se vršili v Središču, Veliki Nedelji, Šternthalu in Ptujju jako dobro obiskani shodi prognih delavcev. Organizacija tam kaj lepo napreduje. Na shodih je poročal sodr. Heršič.

**

Pragersko. Dne 10. m. m. se je na Pragerskem v Pošaukovi gostilni vršil dobro obiskan shod. Na tem shodu so železničarji vseh kategorij odločno kritizirali razmere, ki vladajo na tej postaji.

Premikalne partije, ki morajo opravljati jako odgovorno službo, sestojijo po povelju postajenačelnika le iz dveh do štirih mož. Za obolele premikače in pa za iste, ki so na dopustu, se ne oskrbi nobenega nadomestila. Ker primanjkuje skladiščnih delavcev, morajo premikači tudi pri nakladanju in razkladanju pomagati. Osebe je izjavilo, da ne prevzema nikake odgovornosti v svoji itak že naporni službi, ako se ga bode še nadalje tako nesramno izkoriščalo in ako se osebe ne pomnoži.

Skladiščni delavci na prekladalni rampi imajo nečloveško dolg delavni čas, ki traja pozno v noč. Zahtevajo zvišanje plače, ker se s to sramotno nizko plačo ne more več preživljati. Vrhutega zahtevajo skladiščni delavci plačilo za čezurno delo pred 7. uro zjutraj in po 6. uri zvečer in sicer 22%, ob nedeljah in praznikih pa 44%.

Nadalje zahtevajo, da uprava izpolni svojo obljubo, ki jo je dala na seji delavskega odbora 21. julija 1910, da izredno napredujejo delavci, ki so že nad 25 let v službi.

Skladiščni delavci pri brzovoznem blagu zahtevajo odpravo 24-urne službe in da se namesto nje uvede vsaj 16/24urna služba.

Kurilniški delavci zahtevajo delavni čas od 7. ure zjutraj do 6. ure zvečer s poldrugournim opoldanskim in polurnim predpoldanskim odmorom. Za delavce, ki opravljajo nočno službo, 12 ur službe in 24 ur počitka. Nadalje zvišanje plače, kakor so ga dobile že druge delavske kategorije.

Dva delavca služita že nad 30 let, a še nista dobila nobenega izrednega povišanja plače, dasiravna bi je bila morala dobiti glasom obljube, ki jo je dala uprava na seji delavskega odbora 21. julija 1910.

Zborujoči so izrazili, da vstrajajo pri teh zahtevah, da ne bodo na slabšem ko so delavci drugod.

**

Shod, železničarjev v Trstu, dne 11. t. m. ob 8½ uri zvečer v dvorani »Delavskega Doma«.

Predsednikom shoda je bil izvoljen sodr. Mihevc, zapisnikarjem sodr. Gril.

Po podelitvi besede je povzel referat sodr. J. Kopač, izvajajoč sledeče:

Železničarsko gibanje je po svoji javni formi staro en mesec, dočim je splošno neoficijsko gibanje starejšega datuma. Že od leta 1905 dalje so višji in merodajni gospodje slepi zrlji v dejstvo vlade, ki je podvezla vse, da so železničarji ostali nezadovoljni. Na eni strani je vlada delala politiko, ki je bila v korist samo nekaterim in v škodo celokupnosti delavstva, na drugi strani pa je proteste slednjega gluho prezirala; in konsekvence te zgrešene politike se kažejo dan za dnevom vedno bolj jasno.

Leta 1907 so sve dem. poslanci v drž. zboru opozorili vlado, naj pazi, kaj dela s trgovinskimi pogodbami, katere sklepa v prid raznim denarnim spekulantom, ker bodo te trgovinske pogodbe imele grde posledice za delavstvo. In če vlada misli, da

bo delavstvo mirno prenašalo njeno politiko, bo delavstvo začelo bolj odločno govoriti.

Kriza je naraščala od leta 1909 do 1910 vedno bolj občutljivo in letos, ko je postala akutna, so se pokazale posledice te politike.

Dne 3. septembra t. l. smo prišli skupaj na Dunaju na konferenci, da se pogovorimo o naših zahtevah, katere so bile potem 20. septembra t. l. predložene železniškemu ministrstvu. Drugi dan po tej konferenci je vlada natančno vedela, kaj se je na tej konferenci govorilo.

Dne 20/9. t. l. so prinesle koalirane organizacije, na čelu splošnega pravovarstva društva sodrug Schwab, vse zahteve pismeno, povdarjajoč obenem, da je to minimum, ako vlada hoče, da bodo železničarji še nadalje opravljali svoj posel. Železniški minister je izjavil, da se je že »nekaj« storilo in da je finančni minister že precej dovolil na železničarje in da se bode topot storilo vse, kar se bo dalo storiti. — Dne 17/9. pa je vlada izdala komuniké, v katerem naznanja, da bo dala uradnikom približno en milijon, za poduradnike in uslužbence en milijon, delavcem pa — nič. To je bila torej ona velikanska social-politična akcija, katero je hotela vlada izvršiti. Ko so bile naše zahteve predložene in ko so se začeli vršiti shodi, je vlada 26/9. izdala drugo komuniké. Sedaj že ponuja več. Prej je ponudila četrtno manj, kar ponuja sedaj, oziroma kar je finančni minister Mayer predložil državnemu zboru.

Kakor veste, je bil po vladini odredbi sklican državni zbor na 15/10 t. l., a vsled pritiska soc. dem. poslancev določen na 5. t. m., v svrhu, da se takoj ukrene proti že neznosni in vedno naraščajoči draginji najpotrebnejše.

Če ste slišali Gautscha, kaj je govoril včeraj v parlamentu, potem ste lahko opazili, da je Njeguš, ki je sprožil revolver, bil njegova edina bilka, za katero je prijel naš slavni in jako dobri ministrijski predsednik. O draginji govoriti se mu ni zdelo potrebno, češ, da ima vlada mnogo drugega nujnejšega opravila, draginja pa da je povsod in drugje še večja kakor pri nas. Tako je govoril ministrijski predsednik.

Napram temu obnašanju vlade je bilo treba sklicati v prvi vrsti akcijski odbor, ki se je izvolil 3/9. Dan poprej so šli poslanci k železniškemu ministru, sodruga dr. Adler in dr. Ellenbogen pa tudi k ministrijskemu predsedniku, kjer smo zvedeli, kaj bode vlada storila. Železniški minister je rekel deputaciji, da nas bo sedaj zadovoljil. Toda mi smo bili in smo napram vladni pesimisti in zato ji nismo veliko verjeli. Ministrijski predsednik je govoril celo o velikanski akciji, ki jo namerava storiti za železniške uslužbence.

Da boste lažje razumeli, Vam povem, kaj smo zahtevali. Vzel bodeim kar poročilo žel. ministra in vlade.

Naše zahteve je vlada zračunila na 69 milijonov kron in mi lahko rečemo, da je to avtentno število. Zahtevali smo: 20% povišanja plače; (za delavce 13 mil K) avtomatika 6 mil. K.; znižanje delavnega časa 4 mil. K.; stabilizacija 2 mil. K. Za delavce torej 25 milijonov kron. Za uslužbence in poduradnike skupaj 36 milijonov kron. Za sluge se zahteva, da dosežejo končno plačo 2000 K letno in da jo dosežejo po dveh letih avtomatično. Za uradnike 8 milijonov kron, skupaj torej 69 milijonov kron.

Naravno je, da je to velik korak naprej. Vi se boste spominjali, da so se nam leta 1908 smejali, ko smo zahtevali 20 milijonov kron, daues pa hočejo biti narodne stranke radikalnejše od nas v zahtevah.

Za tistimi 14 milijoni je skritih še nekaj milijonov kron, katerih vlada sedaj še noče pokazati. Mi smo se vprašali, koliko bi prišlo na delavca od tistih petih milijonov kron, ki jih je vlada nazadnje ponudila. Po naših zahtevah bi moralo biti 20%, toda to bi stalo ne pet, ampak 13 milijonov kron. Radi tega nam vlada od zahtevanih 20% ponuja le 8%. Kje pa je sedaj avtomatika, ki znaša šest milijonov kron, kje dopust in druge stvari, ki znašajo zopet druge milijone? Delavec bi potem takem dobil le 12 do 14 vin. na dan več, kar ponuja vlada. (Viharni protesti in faj klci).

K temu pa pride še nekaj drugega.

Sodruga dr. Ellenbogen je v svojem poročilu povedal, da je finančni minister postavil nekaj junktim med tem, kar vlada ponuja, in za to rabi nove davke. Da se bo novih davkov kaj nabralo, je treba obdačiti vse.

Leta 1907 je sodr. dr. Ellenbogen s celim klubom socialdemokratičnih poslancev predlagal, naj se obdači tiste, ki kaj več imajo. Naj se pogleda v trgovske knjige raznih fabrikantov, pa se bo našlo, da imajo več dohodkov, kakor so jih naznanili vladi.

Kakor hitro je prišel ekspozé finančnega ministra Mayerja, da hoče dobiti denar pri onih, ki imajo več kakor deset tisoč kron letnih dohodkov, je začela kričati avstrijska čifutska dunajska »Neue Freie Presse«, ki je pribežališče vseh bogatinov, češ, da vlada hoče obdačiti »malega noža«.

Ali je to mali mož, ki ima deset tisoč kron na leto? Mi smo v stanu pokazati tem gospodom še manjšega človeka, ki ima desetkrat manj letnih dohodkov!

Stališče, ki ga imajo danes nacionalne stranke, je jako težavno; mi se jim smejemo. — e smo na pr. mi kaj zahtevali, so oni zahtevali vedno več. Kadar pa je bilo treba glasovati za take njihove predloge v parlamentu oziroma za pokritje stroškov, so se poskrili ali pa glasovali proti, kakor je to storil dr. Ploj leta 1908, ki je glasoval proti dvajsetmilijonski predlogi železničarjev.

Sedaj bodo prišli ti ljudje v parlament. — Za nas je 14 milijonov premalo. Na vrsto pridejo zahteve železničarjev in glasovalo se bode o vsaki zahtevi posebej. Naleteli bomo gotovo na odpor in takrat bomo naše gospode, ki na shodih govoré za delavce, demaskirali. To smo jini že povedali. Rekli so, da bodo glasovali za nas. — e bodo nacionalne organizacije potom svojih poslancev v državnem zboru glasovale za naše zahteve, pa bomo zadovoljni. Mi nimamo ničesar proti temu. Toda, ne bodimo preveliki optimisti. Mi vemo že v naprej, da bodo glasovali tako, kakor bo hotela vlada.

Nacionalne organizacije so zagrmele v svet, potem ko so vložile nebroj zahtev, da bodo začeli železničarji štrajkati 1. oktobra. Prvi oktober je prešel, a zgodilo se ni ničesar. Zakaj? Ker mi nismo še hoteli začeti. Mislili so si, da bomo mi pričeli z odporom 5. oktobra, in preložili so grožnjo do tega dne. Kaj se je zgodilo? Zopet nič. Ker mi nismo tega dne pričeli, tudi oni niso hoteli. Zato pa so rekli, da bodo zagrmele 15. tega meseca. Jaz sem prepričan, da se tudi tega dne ne bo zgodilo ničesar. Dali so torej že trikrat »ultimatum«! Vsled tega v njih resnost nikdo več ne veruje.

Mi nismo dali nobenega ultimatumu in ga tudi ne damo. Tako ne bo nikdo vedel, kedaj mi pričnemo. Naši zaupniki bodo pač pravočasno zvedeli, kedaj se prične in takrat bo šel naš ultimatum po telefonu in telegrafu. Sestal se bo poprej še ožji odbor delegatov vseh kategorij, ki bo na seji proučil končno stališče vlade, to je, kaj je mogoče od vlade dobiti. Mi moramo seveda počakati, da se stvar v parlamentu razpravlja in da vidimo, kak konec bo tam vzela. — e se bo pa stvar hotelo zavlačevati, bomo pa govorili drugače.

Toda, sodrugi! Jaz sem uverjen, kakor ste menda tudi vi, da vseh 69 milijonov kron nam vlada mirnim potom ne bode v naročje položila. (Hrup: moramo jih dobiti!)

V prvi vrsti dovolite, da smo si med seboj na jasnem. Premislimo, da je vlada študirala mnogo let, predno je spravila 33 milijonov kron za svoje uslužbence in če si je vlada sedaj tako daleč pomagala, da bode dala teh 33 milijonov kron in to še celo proti junktimu, potem moramo reči, da ne bi bilo trezno, če bi rekli, da moramo dobiti vseh 69 milijonov. Sicer pa nam ni treba tukaj glihati. Glihali bodo v parlamentu drugi. Mi ne smemo biti preroki. Mi vemo, kaj smo predložili in kaj zahtevamo za vsako kategorijo posebej. Za vse nam vlada ponuja le 14 milijonov kron in sedaj moramo gledati, kako bode vlada proti nam nastopila. Konferenca na Dunaju je ostala pri tem, kar smo zahtevali.

Sodruga Kopač je nadalje, zaključivši svoj referat, apeliral na solidarnost železničarjev.

Za sodrugom Kopačem je govoril še sodr. Regent, nakar je sodr.

Kopač

ponovil cel referat v nemškem jeziku.

Ker se ni nikdo več priglasil k besedi, je predsednik sodr. Mihevc zaključil shod.

Vršijo se sledeči shodi:

Gorica II. Dne 3. novembra 1911 zvečer se vrši v društvenem lokalu »Tirolerwirt«, ul. Campo Santo 43 redni občni zbor z običajnim dnevnim redom.

K polnoštevilni vdeležbi vabi

Odbor.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
in časnikov v vseh jezikih.

10 zapovedi

za zdravje in 10 zapovedi za kmetovalca, vsake posebej tiskane, dobi vsak človek zastoj v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani. V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. t. članom okr. bol. blagajne v Ljubljani, bol. zavodu c. kr. tob. tovarne in bolniške blagajne južne železnice.

Železničarji! Zahtevajte
povsod Vaš strokovni list »Železničar«.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.

Tiska Dragotin Priora v Kopru.